

Oprichting Europese Volkspartij

Wanneer op 8 juli 1976 de Europese Volkspartij (EVP) boven de doopvont wordt gehouden, zijn de Nederlandse christendemocraten van de partij. Jarenlang speelden ze een vooraanstaande rol, vooral op programmatisch vlak. Toen door de uitbreiding met conservatieve en liberale partijen het christendemocratische karakter van de EVP onder druk kwam te staan, nam het CDA een meer kritische houding aan.

Reeds voor de formele oprichting van het CDA in 1980 vonden de ARP, de CHU en de KVP elkaar op Europees vlak. In de aanloop naar de eerste rechtstreekse verkiezing in 1979 richtten ze samen met andere christendemocratische partijen uit België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië en Luxemburg de EVP op. Die oprichting lag volledig in lijn met het Program van Uitgangspunten: 'Een democratisch Europa kan alleen stand houden als het op een breed draagvlak van burgers kan steunen. Hiervoor is Europese partijvorming van belang, alsmede de vorming van maatschappelijke organisaties op Europees vlak. Zo wordt ingehaakt op processen van onderlinge verstrengeling en afbraak van grenzen.' Met Piet Bukman leverde het CDA één van de voorzitters van de EVP (1985-1986).

Over het programma van de nieuwe partij – dat klassiek christendemocratisch was, aangevuld met het ideaal van een Europese federatie – werd relatief gemakkelijk een consensus gevonden. KVP'er Karl Hahn speelde hierin een belangrijke rol. Veel minder eensgezindheid was er over de nieuwe naam: met of zonder een verwijzing naar de term 'christendemocratie'. Uiteindelijk werd het compromis: 'Europese Volkspartij – Federatie van christendemocratische

partijen'. De ondertitel, vooral een geste naar de Nederlanders, zou snel in onbruik raken. Met de keuze van de (eerste) naam was de deur naar de toelating van niet-christendemocratische centropartijen – verafschuwd door de Nederlanders – op een kier gezet. Vooral de kwestie van het lidmaatschap beroerde de Nederlandse christendemocraten. Was het denkbaar dat de Britse Conservatieven tot de EVP konden toetreden? Voor de Duitse CDU was het ondenkbaar dat alleen christendemocratische partijen lid konden worden van de EVP. Na hevige discussies werd het pleit uiteindelijk beslecht in het voordeel van diegenen die voorstander waren van een beperking van het lidmaatschap. Via deze weg trachtten zij het christendemocratisch karakter van de EVP te waarborgen.

Gaandeweg heeft het CDA zich met de uitbreiding van de EVP met conservatieve en liberale partijen weten te verzoenen

Dit laatste zou echter niet meer dan een Pyrusoverwinning blijken. De heropleving van het Europese integratieproces, waardoor de rol van het Europees Parlement en dus ook het soor-

telijk gewicht van zijn fracties zou toenemen, confronteerde de EVP opnieuw met de vragen uit haar oprichtingsperiode. Moest ze een aparte politieke stroming blijven met gevaar voor marginalisatie in een steeds grotere Europese Unie, of zou ze een alliantie moeten vormen met gelijkgezinden met gevaar voor verlies van de christendemocratische identiteit? Ook het vooruitzicht van de toetreding van nieuwe lidstaten, dikwijls zonder christendemocratische zusterpartijen speelde bij deze afweging een rol. Onder impuls van Bondskanselier Helmut Kohl koos de EVP resoluut voor de laatste optie.

Gaandeweg heeft het CDA zich met de uitbreiding van de EVP met conservatieve en liberale partijen weten te verzoenen. Het dalend machtsaandeel van de 'traditionele' christendemocraten is daar uiteraard niet vreemd aan. Dit belet niet dat het CDA een belangrijke ideologische bron blijft voor de EVP. Dit was reeds het geval in 1992 met het 'Basisprogramma van Athene' en dit lijkt opnieuw te gebeuren met het nieuwe ideologische programma dat de EVP in het najaar van 2012 zal goedkeuren.

Steven Van Hecke

Literatuur

Hecke, S. Van (2011). 'Wanneer macht voor ideologie komt. Het CDA en de Europese Volkspartij'. In G. Voerman (Red.) (2011). *De conjunctuur van de macht. Het Christen Democratisch Appèl 1980-2010* (pp. 179-195) Amsterdam: Boom.

Jansen, Th. & Hecke, S. Van (2011). *At Europe's Service. The Origins and Evolution of the European People's Party*. Heidelberg: Springer.

Kessel, A. van (2003). *'Ruggen recht, heren!' Hoe de Nederlandse christen-democraten het tegenover hun Duitse geestverwanten aflegden in het debat over het profiel van de Europese Volkspartij*. Hilversum: Verloren.